

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه صالحات

شهرستان فولادشهر

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

چهل صفت مؤمن

برگزیده از روایت صدوسه صفت مؤمن

استاد راهنما

سرکار خانم شکوفه محمودی

استاد داور

سرکار خانم سعیده سیادت موسوی

پژوهشگر

شریفه محمودی

تأبستان ۹۲

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات

مقدمه.....	۲
۱ - ۱ تعریف و تبیین موضوع	۴
۲ - ۱ اهمیت و ضرورت تحقیق	۴
۳ - ۱ اهداف و فوائد تحقیق	۴
۴ - ۱ پیشینه ی موضوع تحقیق	۵
۵ - ۱ سؤال های تحقیق	۶
۶ - ۱ فرضیه تحقیق	۶
۷ - ۱ روش تحقیق	۶
۸ - ۱ ساختار تحقیق	۶
۹ - ۱ واژگان کلیدی تحقیق	۷
۱۰ - ۱ محدودیت ها، مشکلات و موانع تحقیق	۸

بخش دوم: صفات مؤمن

فصل اول: صفات مؤمن در ارتباط با خود

۲-۱-۱ جوال الفکر (*اندیشمند*)	۱۴
۲-۱-۲ أَوْسَعُ النَّاسِ صَدْرًا (*شرح صدر*)	۱۶

- نشانه های شرح صدر ۱۷
- ۲-۱-۳ و أَذْلُهُمْ نَفْسًا (*متواضع و خاکسار*) ۱۸
- ۲-۱-۴ بَشْرُهُ فِي وَجْهِهِ وَ حُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ (*چهره شادمان و حزن درونی*) ۱۹
- ۲-۱-۵ مُتَبَشِّرًا بِفَقْرِهِ أَحْلَى مِنَ الشَّهَدِ وَأَصْلَدَ مِنَ الصَّلْدِ (*مقاوم در برابر فقر*) ۲۱
- ۲-۱-۶ اِلْفُهُ التَّقَى (*پرهیزکار*) ۲۳
- ۲-۱-۷ وَ حَلْفُهُ الْحِيَاءَ (*با حیا*) ۲۵
- ۲۶ حیا از خدا
- ۲۶ حیا از خود
- ۲۷ حیا از مردم
- ۲-۱-۸ كَثِيرَ الْحَذَرِ (*محتاط*) ۲۸
- ۲-۱-۹ قَلِيلَ الزَّلَلِ (*خطاهای کم*) ۲۹
- ۲-۱-۱۰ حَرَكَاتُهُ أَدَبٌ (*آراستگی فعالیت ها*) ۳۰
- ۲-۱-۱۱ كَلَامُهُ عَجَبٌ (*کلام دلپسند*) ۳۲
- ۲-۱-۱۲ وَقُورًا (*متین و آرام*) ۳۲
- ۲-۱-۱۳ رَضِيًا (*راضی از زندگی*) ۳۳
- ۲-۱-۱۴ شَرِيفًا (*اصیل و محترم*) ۳۵
- ۲-۱-۱۵ ذَا عَزْمَةٍ فِي يَقِينٍ (*اراده قوی همراه با یقین*) ۳۶

- ۱۶-۱-۲ وَلَا يَأْتِي بِمَا يَشْتَهِي (*توجه نداشتن به آرزوها*) ۳۸
- ۱۷-۱-۲ عَلَّمُهُ زَكِيٌّ (*دانسته های نیکو و پاک*) ۳۹
- ۱۸-۱-۲ غَضَّ الطَّرْفَ (*دوری از نگاه حرام*) ۴۰
- ۱۹-۱-۲ وَلَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ (*به دنبال یادگیری برای دانستن*) ۴۲
- ۲۰-۱-۲ يَطْلُبُ النَّهَارَ مَعِيشَتَهُ (*سخت کوش در طلب روزی حلال*) ۴۳

فصل دوم: صفات مؤمن در ارتباط با دیگران

- ۱-۲-۲ جَمِيلُ الْمُنَازَعَةِ (*خوشگُو*) ۴۷
- ۲-۲-۲ كَرِيمُ الْمُرَاجَعَةِ (*برخورد کریمانه*) ۴۹
- ۳-۲-۲ ضِحْكُهُ تَبَسُّماً (*متبسم*) ۵۱
- ۴-۲-۲ اجْتِمَاعُهُ تَعَلُّماً (*ملاقات های علمی*) ۵۲
- ۵-۲-۲ مُعَلِّمُ الْجَاهِلِ (*معلم انسان های جاهل*) ۵۴
- ۶-۲-۲ لَا يُؤْذِي مَنْ يُؤْذِيهِ (*عدم آزار رسانی*) ۵۵
- ۷-۲-۲ وَلَا يَخْوَضُ فِيمَا لَا يُعْنِيهِ (*غرق نشدن در گفتگوهای بیهوده*) ۵۷
- ۸-۲-۲ وَلَا يَشْمَتُ بِمُصِيبَةٍ (*عدم شادمانی در غم دیگران*) ۶۰
- ۹-۲-۲ أَبَا لِلْيَتِيمِ (*حامی یتیم*) ۶۲
- ۱۰-۲-۲ لَا يَكْشِفُ سِرّاً (*راز داری*) ۶۴
- ۱۱-۲-۲ وَلَا يَهْتِكُ سِتْراً (*پوشاندن معایب دیگران*) ۶۶

راهکارها :

در طول تحقیق به نکاتی دست یافته ام که در این جا فهرست وار برمی شمارم، به امید این که مورد استفاده مدیران، مربیان، نهادهای مربوطه و محققان قرار گیرد.

۱- انتشار و ترویج و زمینه سازی برای عمل به این روایت به عنوان یکی از بهترین سندهای تربیتی، یک وظیفه عمومی و فرهنگی است زیرا این روایت مجموعه ای زیبا و دلپذیر از رهنمودهای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) به شاگرد اول مکتب اسلام و قرآن، حضرت علی بن ابی طالب (علیه السلام) می باشد که برای هریک از ما سازندگی فراوان دارد.

۲- می توان از این روایت در برنامه های زیر استفاده کرد:

الف- خود سازی.

ب- برنامه های مالی.

ج- برنامه های مذهبی.

د- روابط مدنی.

ه- مدیریت و رهبری داخلی (تنظیم و تعدیل روابط اجتماعی داخلی)

ی- روابط با غیر مسلمین (تنظیم و تعدیل روابط خارجی)

۳- برگزاری مسابقه ی کتابخوانی از متن و شرح آن و اهدای جوایز.

۴- به کار بردن صد و سه خصلت مؤمن بر روی تابلوهایی که سرتاسر شهر وجود دارد با کمک شهرداری.

۵- استفاده کردن از این حدیث در متن دروس دانشگاه و حوزه.

۶- صفات مؤمن را هم می توان از دیدگاه قرآن بررسی کرد.

✽قرآن

✽✽نهج البلاغه

الف) کتب فارسی

۱. اصفهانی، رضا، اخلاق برای همه، ج ۳، چاپ اول، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۶.
۲. الهامی نیا و دیگران، علی اصغر، اخلاق اسلامی، ج ۱، چاپ دوم، بی جا، اداره آموزش عقیدتی سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۸۵.
۳. تقوی دامغانی، رضا، نکته های نورانی چهل حدیث تربیتی از حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، ج ۱، چاپ اول، تهران: نخیل، ۱۳۸۸.
۴. تهرانی، مجتبی، اخلاق الاهی، ج ۲۸، چاپ دوم، تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۶.
۵. حکیم، محمدتقی، سخنان حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام)، چاپ اول، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱.
۶. دستغیب شیرازی، عبدالحسین، قلب سلیم، ج ۱، چاپ ، : انتشارات اسلامی، ۱۳۸۴.
۷. شیخی قهی، ابوالفضل، مجالس المحبین، ج ۱، چاپ اول، تهران: نویسنده، ۱۳۸۴.
۸. فتحعلی خانی، محمد، علم اخلاق، ج ۱، چاپ دوم، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم)، ۱۳۸۹.
۹. قائمی، علی، اخلاق و معاشرت در اسلام، بی جا، بی تا.
۱۰. محدثی، جواد، اخلاق معاشرت، چاپ سی و سوم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۱.

۱۱. ———، **درسنامه اخلاق**، چاپ اول، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم)، ۱۳۹۰.

۱۲. ———، **برکرانه شرح چهل حدیث امام خمینی (رحمة الله)**، چاپ ، قم: نشر هاجر، ۱۳۸۹.

۱۳. مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، **فضائل و رذایل**، ج ۱، چاپ سوم، بی جا، مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۷۳.

۱۴. نراقی، احمد، **معراج السعادة**، چاپ اول، تهران: راه علم، ۱۳۸۶.

۱۵. نیلی پور، مهدی، **مکتب اخلاقی پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم)**، چاپ دوم، قم: سلسبیل، ۱۳۸۵.

(ب) کتب عربی

۱۶. آمدی، عبدالواحد، **غررالحکم و درالکلم**، ترجمه: محمدعلی انصاری، چاپ دوم، قم: امام عصر(عج الله تعالی فرجه شریف)، ۱۳۸۲.

۱۷. بابویه قمی، محمد بن علی بن حسین، **خِصال**، ج ۱، چاپ دوم، قم: انتشارات جامعه مدرسین، ۱۴۰۳ ه.ق.

۱۸. حرانی، حسن بن علی بن حسین بن شعبه، **تحف العقول**، چاپ دوم، قم: انتشارات جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ه.ق.

۱۹. حرعاملی، محمد بن حسین بن علی بن حسین، **وسائل الشیعه**، ج ۶ و ۷ و ۸، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۹ ه.ق.

۲۰. حمیری قمی، عبدالله بن جعفر، **قرب الإسناد**، بی جا، تهران: انتشارات کتابخانه نینوی، بی تا.
۲۱. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، **المفردات فی غریب القرآن**، ترجمه: غلامرضا خسروی حسینی، ج ۱ و ۲ و ۳، چاپ چهارم، قم: المكتبة المرتضویه لإحياء الآثار الجعفریه، ۱۳۸۳.
۲۲. ری شهری، محمد، **میزان الحکمه**، ترجمه: حمیدرضا شیخی، ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰، چاپ اول، قم: دارالحديث، ۱۳۷۷.
۲۳. صالحی، هاشم، **رهگشای انسانیت سخنان گهربار حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)**، ترجمه: ابراهیم احمدیان، چاپ اول، قم: گلستان ادب، ۱۳۸۱.
۲۴. طبرسی، ابوعلی الفضل بن الحسن، **ترجمه تفسیر مجمع البیان**، ج ۴، چاپ اول، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰.
۲۵. عبدالله، ناصرعلی، **المعجم البسيط: (فرهنگ عربی به فارسی ساده)**، چاپ اول، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۷۷.
۲۶. قمی، عباس، **سفینه البحار**، ج ۸، بی جا، قم: دارالأسوة للطباعة والنشر، ۱۴۱۶ هـ.ق.
۲۷. قیم، عبدالنبی، **فرهنگ معاصر میانه عربی - فارسی**، بی جا، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۸۶.
۲۸. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، ترجمه: محمدباقر کمره ای، ج ۱ و ۳، چاپ اول، تهران: دفتر مطالعات تاریخ و معارف اسلامی، ۱۳۷۹.
۲۹. _____، **الکافی**، ج ۲، چاپ چهارم، تهران: دارالکتب اسلامی، ۱۳۶۵.
۳۰. مجلسی، محمدباقر، **بحارالانوار**، ج ۶۴ و ۶۸ و ۷۵، بی جا، بیروت - لبنان: مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۴ هـ.ق.
۳۱. معلوف، لوئیس، **لغت نامه یا فرهنگ بزرگ جامع نوین**، ترجمه: احمد سیاح، ج ۱ و ۲ و ۳، چاپ ششم، تهران: کتابفروشی اسلام، ۱۳۸۵.

۳۲. نراقی، مهدی، علم اخلاق اسلامی، ترجمه: جلال الدین مجتبوی، ج ۲، چاپ اول، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۷۷.

۳۳. نوری، میرزاحسین، مستدرک الوسائل، ج ۱ و ۶، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ۱۴۰۸ ه.ق.